

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Syntagma Iuris || Vniversi, Atqve Legvm || Pene Omnivm
Gentivm, Et || Rervm Pvblicarvm Præcipvarvm,||**

Grégoire, Pierre

Francofurti ad Mœnum, M.D.XCIX.

VD16 VD16 G 2999

2 Nuptiarum finitio, & de verita polygamia, & vago concubitu.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-97739](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-97739)

Nec feruus vel liber apud Deum, ad Coloss. 3. & iura Pontificia coniugia hominum probant, de coniug. feruorum, lib. 4. Decret. Gre. tit. 9. ca. omnibus. & can. dictum est nobis 29. q. 2. & in concil. Martiniensi, c. 10. ex consuetu. Babylon. 30.

¶ Nuptiæ sunt à nubedo seu velando dictæ sunt c. nec illud 10. q. 5. Nubo enim velo signat, & tego. Quamobrem proprie nubere dicuntur mulieres, ducere autem uxorem viri, etsi prior appellatio utriusque coniugum datur: vt etiam maritum & maritum aliquando dicimus. ¶ Moris erat, vt ait D. Ambrosius, lib. de patriarchis antiquis, vt virgines testandæ pudoris causâ, qui viri coniunctionem præcedere debet caput obnubent & velarent Sic & Rebecca desponsata Isaac ableni, cum eum primum vidit, & cognouit eum esse, cui vxor duceretur, caput suum obnubere cepit, Genes. 24. Ilidorus autem ideo velari nubentes tradit in symbolum, vt nouerint viris se esse sub litas. Siquidem eligunt tunc pro capite maritum, cui se submitunt. Ipsi. lib. 2. de offic. c. 19. ca. 15. can. foemina. 30. q. 5. ita caput vxoris viri, caput autem viri Christi, 1. Corinth. 11. can. cum caput can. est ordo 33. q. 5. Fiebat autem velatio ante nuptias in sponsalibus, quod vel ex Pelagii Papæ sanctione liquet, dum ait: cum alio velamento non nuptiam, nubentem iterum: primo mortuo non inducere bigamiam, ca. Valentinus 34. dist. c. de bitum, de bigam. priori hæc leuanda accedit, quam firmat Varro, 4. de ling. Latin. Neptunus, inquit, quod mare terras obnubis, ut nubes cælum a nuptis, hoc est, apertione, vt antiqui, a quo nuptia nuptisque dictus. Pertinet huc illud Lucani in 2. dum agit de nuptiis Martiæ secundo cum Catone nubentis,

Lutea demissos velarunt flammae vultus.

¶ Flammeum etiamque, dum nubebant, accipiebant, quod perpetuo vxor Flamini ferrebat, inauguratione ne felici, vt nuptiæ, quemadmodum Flamini essent indissolubiles. Sic & Plinius lib. 21. c. 8. etiam notat, Lutei, inquit, scilicet coloris honor em am: igitur sumum in nuptialibus flammeis totis foeminis cõcessum. Meminit Val. Maximus lib. 6. c. 3. C. Sulpitium Gallum, vxorẽ dimississe, quod eam capite aperto foris versatã se cognouerat, vt inde pudicas matronas capite fuisse velatas colligere possimus, vt ipse præfinitie lege vxoribus oculis tantum maritalis, quibus & formã suam approbarent, & placere desiderarent: & vltior conspectus illarum superuacua irritatione accersitus, in suspitione & crimine heretate necesse visum est. Festus ricam scribit dici vestimentum quadratum simbriatum purpureum, quo flaminici pro pallio utebantur. Nonius Marcellus libello de generibus vestimentorum flammeum in masculino dixit genere, dum de eo & Recinio in hæc verba meminit: Flammeus, vestis, vel regmen, quo capitata matronæ tegunt. Plautus anclata, flammeam, violari, carinari. Ricinium, quod nunc Masfritum dicitur, palliolum foemineum. Varro totum vestis: Nihil magis dicere mulieribus, quam de muliebri ricinio palliolum simplex. Idem de vita populi Romani, lib. 1. Et quo mulieres in aduersis rebus ac luctibus cum omnem vestimentum delicatorem ac luxuriosum postea institutum ponunt ricinia sumunt. Velantur: & virgines Vestales tanquam Deo desponsatæ. ¶ Estque velum etiam apud summos Pontificum mulierum, obsequio diuino mancipatarum, conuersionis ex concil. Arelaten. in c. sacrum. c. 4. de regularibus, lib. 3. Decret. tit. 31. can. viduam. can. omnes 27. q. 1. can. sanctimoniales. & c. virgines. 20. q. 1. & velum sacrum.

Nuptiarum finitio, & de vetita polygamia, & vago concubitu. Cap. 2.

- 1 Nuptia quid.
- 2 Marium coniunctio aliena a nuptiis, qua viri & foeminae sunt, & de abominanda marium mixtione.
- 3 Persæ, Romani, impia virili mixtione notati.
- 4 Nero Caesar Sporum libertam, & Pythagoram exsecutum in vxorem duxit.
- 5 Aulus Caesar Hieroclem aurigam pro marito accepit.
- 6 De abominacione & vincta huius mixtionis virilis.
- 7 Gallus gallum inens viuus comburebatur.
- 8 Muliebria passi a cætu hominum, vt infames erant, & a postulando.
- 9 Stuprum virile turpius adulterio, & stupri acceptio.
- 10 Matrimonium maris & foeminae coniunctio, non marium & foeminae, vel maris & foeminarum quare dicitur: & quod digamia & polygamia in vno matrimonio non sit.
- 11 Digamia feruus vindicata in Lamecho, qua parricidii Caini.
- 12 Dnas habere vxores, vel sponfam cum vxore vel duos viros, pro-

hibitum iure ciuili. & quomodo punitum nu. 15.

- 13 Matrimonium quare dicitur coniunctio maris & foeminae in hominibus, qua communis sit brutis alioquin.
- 14 Animalia bruta que non nisi cum copare foemina sola miscentur.
- 15 Iuris prohibuit digamiam rex Athalaricus, M. Iulianus Ioannes Metropoli.
- 16 Guntrandus excommunicatus duas vxores habens.
- 17 Garamantes vago concubitu vsi.
- 18 Angile vxores prima nocte nuptiarum, omnium concubitus exposita.
- 19 Concubitus promiscuus Troglodytis, Britannis, Tyrrhenis, Ichthyophagis.
- 20 Polygamia obtinuit apud Athenienses, Parthos, Thraces, Egypcius, Persas.
- 21 Vxores plures ducere voluit aliquando lege facta permittere Iulius Caesar, liberorum querendorum causâ.
- 22 Ethnici plures vxores habuerunt. Cates & Plato communes nuptias esse debere voluerunt. Agares tot ducunt, quot nutrire possunt, ibid. Lithuani vxores plures habent concubinos. Nicolai vxores communes & Gnostici & Epibaptisti.
- 23 In Arabia vna solum erat vxor consanguineis. Britannis quinque denis duodenisue.
- 24 Scotis vxores pro propibus ex lege ducere nobilibus licebat: plebei, communes.
- 25 Desloratio virginis nupta, prima nocte debebatur regi, Scotorum lege. Sublatã illa lex a Malcolm, & aureus nummus subrogatus pudicitia redempte.
- 26 Anabaptisti vxores communes.
- 27 Phœnices, filias ante legitimas nuptias prostituebant, quod sublata a Constantino Magno.
- 28 Nuptia lege Amorrhœorum præsidebat per septem dies in porta in fornicacione.
- 29 Valentiniani Caesaris lex, licere duas vxores accipere.
- 30 Cabades regno a Persis priuatus, quod legem sanxisset, quod vxores essent communes.
- 31 Viles coniuges vna plures sunt apud Numidas & Mauros.

Nuptia seu matrimonium est, maris & foeminae coniunctio, & indiuiduam vitæ consuetudinẽ continens, l. i. de rit. nup. lib. 23. P. §. de pat. pot. ap. Iustin. can. 1. 27. c. 2. diuini & humani iuris comunicatio dicitur in primis, maris & foeminae coniunctio, quod Vlp. l. 1. §. si de iust. & iur. lib. 1. P. tit. 1. & Iustin. §. 1. de iur. nat. probant & Cicero i. offic. & Propertius lib. 2.

Exemplo iuxta se ibi sint in amore columbae, Masculus & totum foemina coniugium.

Ex quibus primum colligitur, alienã a legitima coniunctione esse commixtionem marium inter se, impiam & aduersam iuri naturæ, diuino & humano. Infanda quippe habitã est illa luxuria & libido, quæ immutat naturalem coeundi vsum, dum foeminae immutant naturalem vsum, & masculi in masculos detestabilem spucitiam & turpitudinẽ operantur. ¶ Quale scelus apud Persas viguit olim auctore Agathio lib. 2. belli Gothorum, apud Romanos teste D. Paulo c. 1. de quo Laetantius Firmianus, lib. 6. c. 23. ¶ Refertq; Xiphilinus ex Dione in Nerone, eo turpitudinis & impietatis prolapsus Nerone ad prodigium vsq; abominandum insigniter principem, vt Sporum libertum futum prius exsecutum pro vxore duxerit, pactis iniis matrimonialibus. Idque rursum cum alio Pythagora quodã fecisse. ¶ Meminit etiam idem auctor, Xiphilinus, in Aulo, Aulum alium scelestissimum Casarem, qui dictus pseudo Antoninus, & Sardanapalus, Hierocle quendam aurigam in maritum accepisse, ipso se pro vxore gerente. ¶ Ideo leges violatæ hoc modo naturæ morte vlciscuntur: exsecutum scelus, diuinae Len. 18. Exo. 20. Gen. 19. ad Rom. 1. Laetan. lib. 6. c. 23. & humanae l. cum vir. ad l. Iul. de adult. tit. vt no luxurien. cont. nat. in Nouell. non solum in agentes, sed & in consentientes agentibus, ad Rom. c. 1. l. qui domum suam, ad l. Iul. de adult. in P. Est enim hoc scelus ex professo, quod humanae naturæ vim inferat, & interitum humano generi procreet, præter alia, quæ vna concurrunt vitæ, in sterili solo femine effuso, quod in Ona filio Iudæ seueie vindicauit Deus Genes. 38. ¶ Visumq; etiam hoc ipsum in brutis prodigiosum: Nã & erat lex Plutarcho teste, libel. vum brutarum. vian. si gallus gallum ineat, quamuis gallina ablit, viuus comburetur, variis cuiusdam uspicis iussu facinus perpetratum magnum & atrox esse denuntians. ¶ Vnde et merito muliebria passum prætor postulando remouet, l. 1. §. remouet. de postul. in l. Et ra-

tus Iurisconsultus metū, ne patiat, quis hoc scelus grauiorem esse timore mortis, *l. sibi quidem, quod met. cau. in P.* Fuitque hæc nota turpissima, qua Iulius Cæsar alioquin vir magnæ virtutis, ex familiaritate Nicomedis contraxit, vt vulgi fieret ideo fabula, vt narrat Suetonius in *Iulio Cæsare*. Atque pontificia lege a cætu hominum tales arcentur, *c. vt clericorum mores de vit. & bon. cleric. c. cleric. de excel. prala. ap. Gregor.* Turpiusque ad adulterio visum est stuprum, *c. adulterii, & can. flagitia. 32. q. 7. d. ca. vt clericorum*, vitale, vocant enim hanc in maculos turpitudinem leges stuprum, non matrimonium, *l. stuprum, §. fin. de adul. in P.* Quamuis & stuprum ad alias illicitas referatur coniunctiones, *can. lex illa 36. qu. 1. late Angel. tractat. de malefic. verb. cbe hay ad adulterato*. Et quia, vt ait Ouid. 3. de arte aman.

Non bene cum sociis regna, Venusque manent.
Atque post illam apud Senecam Tragedum, *Senec. Traged. 8. que Agamemnon. Egisthus,*

Nec regna socium ferre, nec tede sciunt.

20 ¶ Adieciimus in fine huius, & verba illa maris & femine singulari numero concepta. Neque enim dicimus maris & feminarum, vel marium & feminarum, vel matrum & feminarum: Siquidem vna vni coniungi debet, si matrimonium vel nuptia sint. Et vnusquisque ob vitandam fornicationem uxorem suam, & ea virum vnum habere debet, *D. Paul. 1. Cor. 7. vt digamiam, polygamiam, & vagos concubitus a nuptiarum conuentione excludamus*. Siquidem prima introductio legem accepit in Genesi mundi, *Genes. 2. ca. lex diuina 27. q. 2. Matth. 19. Relinquit homo patrem suum & matrem, & adheret uxori suæ, & erunt duo in carne vna*, dictum ibi duo, non plures in carne vna. Quam legem interuertisse summo opere Deo displicuit, seueriusque vltus est, quam patricidium: siquidem de Lamecho, qui primus bigamiam inuexit, dictum est, eius sceleris vindictam per septuaginta septem generationes fore exigendam: at de Caini erga Abelem fratrem patricidio, septies tantum fuit postulata vltio, *Gen. 4. can. an non,*

21 ¶ *24. q. 3. lure ciuili 7 duas uxores vel alteram sponfam, & alteram uxorem, vel duos viros, aut alterum sponsum, alterum matrum habere prohibitum, §. affinitatis, in fin. & §. socrum, versic. item de nupt. ap. Iust. & qui duas habent vel ducit uxores, infames fiunt, l. 1. §. fin. & l. quid ergo, §. 1. de iis qui noian. infam. in P. l. 2. de iust. nup. lib. 5. C. tit. 5. l. ea qua, de don. an. C. lincoc 3. c. nuper. de bigam. l. 1. Decret. tit. 2. c. licet. de spons. duor.* Verū & vltra stupri poena plebendos dicemus, *Valerian. & Galen. l. cum quis duas 18. ad l. Inl. de adul. lib. 9. C. tit. 9. vel adulterii: nam adulterium vere est secundarum nuptiarum attentatio cum primæ teneant, nec alia sequi possint viuente coniuge, Matth. 19. Marc. 6. & cum vir adherere debeat primæ, in constit. caus. crim. editis in comitiis Augusta latinate donatis per Iustinum Cosherum, art. 121.* Sicque in vniuersali sexto concilio, vetitum sponfam, videlicet uxorem, dum adhuc sponsus in viuus est, cum aliis in matrimonii consuetudinem coire, adulterium, rem manifeste statuens Carolus Magnus etiam Imperator, eū eamque qui uxore se flagitio aliarum nuptiarum viuente altero coniuge coniunxerit ad ulte: ii capitali poena subicit, vt pote grauioris & turpioris criminis, quam adulterii reos, *c. 1. §. fi. de spons. duor. l. 4. Decret. tit. 4. ¶ Hac 7 nota monogamiae,*

22 ¶ coniunctio, quæ naturalis est maris & femine, communis b. utis & hominibus, propriam recipit cum de hominibus agimus, matrimonii appellationem. *Nam nos, inquit Vlpianus. l. 1. §. fin. de iust. & iur. §. fin. de iur. nat. eam matrimonium appellamus.* Ideo concubitus communes brutis relinquuntur indifferenter. ¶ Et

23 ¶ si quædam adulteria non admittant, neque; aliis quam cum comparati & sociæ femina vna conueniant, vt elephantes, *Plin. lib. 8. c. 5. aspides Plin. lib. 8. c. 23. delphini, Plin. lib. 9. c. 8. turtur. es. æthiopes pisces, Claud. & Alian. lib. 1. de hist. animal. c. 13. ¶ Prohibuit*

24 ¶ & Athalaricus 7 Gotthorum & Romanorum rex edicto, existat e. d. *etym. lib. 9. varia. epist. Casiod. c. 18. ne vno tempore duabus uxoribus quisquam coniungeretur, alioquin rerum suarum amissione plectendum* Cato *lib. de re rustica, c. 143. etiam villicum instruens, uxore ea contentus esto, quam dominus dederit, ea te metuat, &c.* Apud Moscouitas seu Ruthenos existat canon Iohannis Metropolitæ, quem vt prophetam honorant, si maritus relicta priorē uxore alteram duxerit, vel uxori alteri nupte: it, ad communionem, nisi ad matrimonium redierit, non admittatur, *Sigismundus liber Baro, in commentariis etym. Moscouitar. in canonibus Iohannis.*

25 ¶ Sanctus Germanus 7 excommunicauit Gunthrandum regem Aureliorum filium Clotarii regis Francorum, quod duas

26 ¶ uxores, sororesque duxisset Marcoueam, & inducram Mero-

sedē, que, cum eā rex nollet dimittere, passa iudicium Dei interit, vt scribit Greg. *lib. 4. hist. Franc. Turonen. Episcopus, ¶ Feris 7 brutis illi vere homines turpiores videtur & insipientiores, quibus nulla certa vxor, sed Venus vaga, ex grege barbarorum, qui nulla pollicita instructa mancipia omnium vitiōrum facti sunt, quales referunt fuisse Gaianantes, populum Africæ minoris in Cirenæica regione, vt ait Pompo. Mela & Plinius *lib. 1. c. 8. Plin. 5. c. 8. ¶ Quibus vicini 7 eodem teste Mela *d. 1. lib. c. 8. Augilæ aliquantum, sed non omnino consentiunt, proprium forminis nubentibus concedentes nec tē qua nubūt, omnium stupro patere, qui cum munere aduenierint. Et tum cum plurimis concubuisse maxime decus, in reliquum autem tempus pudicitia existēte infingit. ¶ Promiscuos concubitus & habebant Æthiopes, Solinus *ca. 33. Trogodyte, Strabo *lib. 16. Britanni Cæsar, lib. 5. comment. olim, 18. Iethiophagi, Herod. in 4. & Diod. in 4. & fere reliqui Barbari. Et lege Thyrrhenorum, Athenæus *lib. 12. dipno. c. 5. mulieres communes fuerunt. ¶ Et alii, 7 qui polygamiam probant, vt Athenienses aliquando, Gellius *lib. 15. c. 20. Partii, Thracæ, Ægyptii, 19. Euseb. lib. 6. 7 rapa, Euange. Diodo. in 2. de Thracib. quoque Herod. c. 10. de Polissis in illis, Persæ, quo. um morem improbat & refellit Cicero 5. Ferrina. Helius Cinna tribunus plebis pleisque confessus est habuisse se scriptam paratamque legem, qua Iulius Cæsar ferre iussisset, cum ipse abesset, vt vxores liberorum quærendorum causa, quas & quot ducere vellent liceret, teste Suetonio Tranquilo in *Iulio c. 52. ¶ Et 7 id commune fuisse, plures uxores inquam habere, Ethnicos, inquit Innocentius, in c. gende-********

27 ¶ *mus, c. 8. §. quia vero, de divor. lib. 4. Decret. tit. 19. 22. ¶ Erat 7 Cratis philosophi nomine tenus, nuptias communes esse debere dogma, vt ait Tatianus *Affyrus oratio. contra gentes. Sanciuit idem ridicule Plato in *Tymæo, Agarenti, tot uxores ducunt, quot nutrire possunt. Apud Lituanos Morauia gentem, quæ hodie iuris est Boemici, patrio more nobiles mulieres vnum pluresve pro viri facultate, concubinos nutrire consueuerant, qui negligente marito onera matrimonii subirent, teste Ænea Syluio, *lib. 4. de dict. & fact. Alphonso, c. 8. Habebant & Nicolaitæ heretici uxores communes, quamuis singuli singulas ducerent, Tertul. *lib. 1. com. Marcion. Item & Gnostici, Epphan. tom. 2. libr. 1. cont. heres. 25. & Epiphanius *secta, eod. lib. heres. 3. ¶ Et patet 7 in Arabia felici consuetudo erat vt vna omnibus consar quibus vxor esset, teste Strabone, *lib. 16. In Britannia quæ nūc Anglia, olim ex consuetudine deni duodenue quinque habebat, auctore Iulio Cæsare, *lib. 6. comment. uxores communes.********

28 ¶ S. ribit 7 Polydorus Virgilius, *lib. 10. Hist. Anglica. pag. 170. Et lib. 1. de inuent. rer. c. 4. fuisse tam ad principio apud Scotos institutum seu legem vlliceret cuiq. pro opibus ducere uxores & nobilib. plebeiōrum uxores habere communes. ¶ Ac de domino loci virginē nuptiā vitare, antequam vir eū ea cubuisset, illa duo sunt periora religionē Christianā statim sustulisse, vbi eam Scoti sunt coplexi illud posterius longo post tempore Malcolmum regem sanctissimę Margaritæ vxoris hortatu sublātū vt in scriptum post homines natos turpissimū, eumque sanxisse an nescialutis humanæ 1090. vt virgo nupta nummum aureum, pudicitia redimendæ causâ de mino loci penderet, Idque etiam nunc ferua. ¶ Inuenerant cum ceteris suis erroribus parimodo Anabaptistæ polygamiam, peimittentes quoque; promiscuam libidinem, vt scribit Lambertus Hortensius Monfortius, *lib. 1. de vniuers. Anabapt.**

29 ¶ Apud 7 Phœnicæ ante Constantinum Magnum, qui Libanum mentem ad Heliopolim incolebant, virginēs fues ante legitimas nuptias ex lege prostituere receptum erat, quod delictum Constantini temporibus teste Nicephoro Calist. *lib. 7. hist. eccles. c. 46. ¶ Erat 7 & lex Amor. hæorum p. æ fidere nuptiam in fornicatione per septem dies iuxta portam, in lib. qui testam. n. tum 12 patriarch. in scrib. tur. cap. 2. ¶ Scribunt 7 Nicephorus Calist. *lib. 1. hist. c. 33. & Socrates, lib. 8. Hist. iripa. cap. 11. Ecclesiasticus, & post illos Ioannes Cuspinianus in *Cæsar. in vita Valentini. & Valens. Valentianum primum, cum destinasset superinducere vxori Seueræ, aliam vxorem Iustinam Iustini filiam legem publice promulgasse, vt cuiusque libitum esset duas legitimas uxores habere, liceret: tamen illa lex seruata non fuit.***

30 ¶ Non 7 secus quam nec ea, qua Cabades rex Persarum, filius Perosæ, tempore Anastasi Cæsaris statuerat, vt communes uxores essent, quinimo & ob illa Persæ illi imperium abrogarunt & in vincula coniecerunt, & Blasium alterū Perosæ filium elegerunt

31 ¶

32 ¶

33 ¶

31 runt in regem, *Niceph. h. Calist. lib. 16. hiflor. c. 36.* Crispus & Salustius, coniugii necessitudinem apud Numidas & Mauros leuem dicit esse, quia singuli pro opibus, quique quam plurimas uxores, denas alii, alii plures habent, sed reges eo amplius. Et ita animus multitudinem dilahatur, nullam pro focia obtinente, pariter omnes viles sunt, *Salustius, in bello Jugurth.*

De Coniunctione & Consensu, quæ in nuptiis requiruntur, Cap. 3.

- 1 In nuptiis coniunctio corporum & animorum est.
- 2 Amor coniugalis exempla. Tanafius rex Gothorum.
- 3 Matrimonium duas habet præcipuas partes substantiales, consensum, qui præponderat concubitu.
- 4 Matrimonium cum continentia etiam verum, in beatissima virgine Maria & Iosepho.
- 5 Ammon cum uxore continenter, & sine mixtione vixit.
- 6 Proles & coniunctio, consummatio & probatio matrimonii init.
- 7 Consensus nuptiis inmundis tantum sponsi & sponsæ necessarius, ut matrimonium perficiatur.
- 8 Quare indissolubile & perfectum matrimonium inter Christianos sine consensu parentum, & non inter Ethnicos.
- 9 Nuptiæ quare exigant consensum parentum, in quorum sunt potestate coniungendi.
- 10 Officium paternum dotare filias, & quarere filii conditionem.
- 11 Consensus parentum in nuptiis filiarum familiarum, iure civili Romanorum necessario exigitur.
- 12 Pater edicti regis & raptus in eos, qui pelliciuus & persuadet matrimonium filibus sine voluntate patris.
- 13 Lege duodecim tabularum, non tradenda suafione ingenua virgo.
- 14 Consensus parentum etiam in nuptiis repetendus exigitur.
- 15 Proximiorum non exigitur in nuptiis necessario consensus.
- 16 Matris consensus quando in nuptiis filiarum exigitur, in minore orbata parte.
- 17 Filiafamil. post 25. annum, impune sine consensu patris nubit, & Burgigale post 20.
- 18 Eurioli & abfentis patris non obest omiffus consensus.
- 19 Filii emancipati sine consensu patris impune ducunt uxores.
- 20 Uxorem meretricem ducere inter opera caritatis est.
- 21 Nuptiis videtur emancipari filius a patre, ex lege Numa Pompilii.
- 22 Apud alias gentes in filiorum filiarumve nuptiis parentum consensus natura dicitur antequam.
- 23 Apud Grecos consensus patris in nuptiis filiarum exigitur.
- 24 Iure orientali separata nuptia minoris 25. annis filia sine consensu patris.
- 25 Filia, quæ sine patris, vel fratrum vel proximorum consensu nubit, iure Langobardorum priuatur successione.
- 26 Edictum Henrici II. de nubentibus sine consensu parentum, & de pœnis.
- 27 Balduinus Ferruus abducens uxorem Iuditham filia Caroli Calni regis, communionem fidelium concilio Episcoporum priuatur est.
- 28 Raptoris instar est, qui coniungit sibi volentem quamvis sine consensu parentum, & tan raptoris afficiendus.
- 29 Amare persuadens tenetur interdico de seruo corrupto.
- 30 Matrimonia consensu patris non sunt inuita filia.
- 31 Superbarum filiarum matrimonia a parentibus procurata detrectantur pulcherrima castigatio.
- 32 Sannitum nuptiarum deligendarum institutum publicum.

1 Dicitur deinceps in finitione, & nuptias habere coniunctionem, quæ est vnio corporis, & animorum seu voluntatum, erunt quippe duo in carne vna, *Genes. 2. can. lex diuine. 27. q. 2. D. Matr. cap. 19.* Et rursum ad mulierem dictum: Et eris subdita & appetitus subditus viro, *Genes. c. 3.* Et iterum, Mulier non habet potestatem corporis sui, sed vir: similiter, vir potestatem sui corporis non habet, sed vxor, *1. ad Corinth. 7. ca. non debet. de consang. & affinis.* Neque & amore isto & concordia hac maritali præstantior vel firmior esse potest, vel debet, ut olim ea Tanafius rex Gothorum cum exercitu suo, ab Asia amœnissimis subactis ditionibus reuocatus fuerit ad sua, *Ioan. Gottibus, libr. 1. dererb. gestis Gothor. c. 2.* Exstant amoris coniugalis celeberrima exempla apud Valerium Maximum, *libr. 4. c. 6.* Itaque & in matrimonio contrahendo, consensus præcipuas obtinet partes & substantiales, secundas concubitus: dictumque ideo, nuptias facere consensum, non concubitus, *l. nuptias, de reg. iur. lib. 50.*

P. tit. 17. §. nuptias itaque, de nupt. in auth. coll. 4. §. illud, quib. mod. nat. effi. leg. l. fi. C. de repud. lib. 5. tit. 17. & nuptias solo consentu perfici, *c. cum locum, & c. fi. de spons. apud Greg. c. sufficiat. & can. matr. 27. qu. 2.* & inter inuitos aut dissentientes non contrahi, *Celsus, l. si parre rogatio 22. de rit. nupt. lib. 23. P. tit. 2. Marrian. l. inuitam 10. eod. tit. Diocl. & Maxim. l. neque ab initio 14. & leg. nec filiu 12. de nupt. lib. 5. C. tit. 4. liberaque esse debere matrimonia d. l. neque ab initio. fin. de sponsal. lib. 5. C. tit. 1. Alex. Imp. l. 2. de inuit. stipul. lib. 8. C. tit. 19. Paul. l. Titia. 134. de verb. oblig. lib. 45. P. tit. 1. c. gemma. & c. requisit. de spons.* Sic enim maiores nostri rati sunt, verum & honestum amorem coniugum animis solis constare, teste Vlpiano, *l. 3. de donat. int. virum & vxor. libr. 24. P. tit. 1. nec coitum, sed affectionem maritalem matrimonium facere, Vlpia. l. cum hic status, §. si disortium, de donat. inter vir. & vxor. l. iubemus. de repud. C. Quo fit, ut consensus & præsentis temporis in electione coniugii, illud firmum & indissolubile faciat, etsi alter illorum post illud alteri se coniunxerit corpore, *c. fin. de spons. & ex conc. Ancyritano, c. 11. Syricius Papa, in exemplis, c. 4. & ad Hymarium episcopum Taraconensem, epist. 1. c. 4. de conugal. c. de sponsat. 27. q. 2.* Et vere transacta matrimonia dicuntur etiam illa, quibus nulla corporalis copula accessit, *Isidorus lib. 9. c. 7. Auguf. de bon. coniu. c. 11. lib. de nupt. & concupiscen. can. coniuges & can. coniu. 27. q. 2. can. non enim. 32. qu. 1. Auguf. contra Iulian. lib. 1. Veluti illud, quod inter beatiff. 4. mam Dei genitricem Mariam, quæ virum nunquam cognouit, Luc. 1. & beatum Iosephum eius sponsum interuenit. De cuius desponatione loquens diuus Augustinus lib. 2. de consen. Euang. c. 1. Hoc exemplo, inquit, magnifice fidelibus insinuat ut coniugibus, seruata etiam pari consensu continentia, posse permanere, vocarique coniugium non permixto corporis nexu, sed custodito mentis affectu. Refert & eius matrimonii continentiam in Ammone, & vxore eius Nicephorus Calistus, *lib. 8. Hiflor. eccles. c. 41.* Proles namque & bonum quidem est matrimonii, & coniunctio corporum licite accedit post initum matrimonium: ceterum ea non sunt matrimonium, sed appendices & consummatio matrimonii, *can. in nomine 27. quæ. 2. c. debitum. de bigamis.* Arguit tamen coniunctio corporum, matrimonii vinculum præcessisse, consuetudoque, quam quis cum libera muliere, quæ quæstum non facit corporis, habet, probationem facit certissimam matrimonii, *l. in libero, de rit. nupt. in P. Gordian. l. si vicinis 9. de nuptiis. C.***

2 Ceterum & hic obseruandum est, consensum, qui in nuptiis necessario exigitur ad eas perficiendas sponsi & sponsæ tantum esse, *can. sufficiat 27. q. 2. glo. in c. fin. 22. q. 2. glo. in ca. 1. de spons. imp. & ibi Pan. gl. in l. Paulus, de statu homin.* quod pertinet ad sacramenti & matrimonii veritatem: vsque adeo, ut parentibus dissentientibus factum matrimonium verum sit, & indissolubile, expresse adhuc concilio Tridentino decifum, *sessio. 8. artic. 1. de reformat. matrim. faciunt capita tituli.* De matrimonio contracto contra interdictum ecclesie, *lib. 4. Decretalium, tit. 16.* & si qui contraxerint pœnis iuris ciuilibus cuiusque regionis subiiciantur. & quamuis prohibeantur huiusmodi matrimonia temere inita, & citra ritus, quos & sancta Dei & Catholica ecclesia, & iura ciuilia & mores boni, & honestas statuunt. Honestum quippe, quamuis non necessarium iure diuino & pontificio, parentes consulere *glo. in d. can. sufficiat. in verb. solus. & ita intellige.* Nec mireris, & quod inter Christianos hoc receptum sit, etiam contra consensum patris matrimonium, hoc verum esse, si ritus illi voluntatis expressi sunt, maxime sacris aduenientibus precibus: diuersum autem apud Ethnicos esse. Nam iure diuino, quod Deus coniunxit homo non potest separare, *Matth. cap. 5. & 19. 1. Corinth. 7. Lucæ c. 6.* Neque in his quæ ad sacramenta pertinet, patria consideratur potestas, *c. fin. de iudic. in 6.* Et relinquet homo patrem suum & matrem, & adhærebit vxori suæ, *Genes. 2. Matth. 19. ad Ephes. 5.* At iure gentili & ciuili, & solui poterat matrimonium, vnde & factum aduersus leges irritum pari licentia reddebatur, ut infra docebimus. Et Iulius Paulus, *lib. 2. recept. sentent. tit. 20.* sic respondit: *Eorum qui in potestate patris sunt, sine voluntate eius, matrimonia iure non contrahuntur, sed contracta non soluntur: contemplatione enim publicæ utilitatis priuatorum commodis præfertur, hæc Paulus.* Inficias tamen non eo, quod omni iure honestum visum fuisse & pene necessarium, præcedere parentum sententiam & consensum nuptias eorum, quia minores in horum sunt tutela & sacris, & eo magis quod infirmum sit huiusmodi consilium, infidiis multis, & capitiobus expositum, *Vlp.*

